

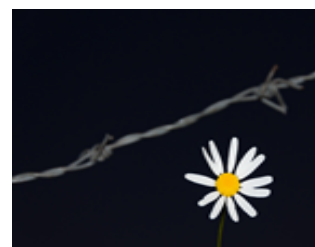
CAPITOLUL VI

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE - MNP

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante...nici în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii.
(art. 3 și 15 lit. 2 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)

Cea mai rea cruzime este indiferența noastră.

Nils Melzer, Raportorul Special ONU pentru
tortură - Ziua internațională a drepturilor
omului, 10 decembrie 2021

***Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP***

Prin ratificarea ***Protocolului Opțional din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (OPCAT)***, România și-a asumat obligația de a înființa Mecanismul național de prevenire a torturii în locurile de detenție (MNP). Astfel, în anul 2014, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48 s-a stabilit ca instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, să îndeplinească atribuțiile specifice de mecanism național de prevenire. MNP exercită un **mandat preventiv**, rolul său fiind identificarea situațiilor cu risc potențial pentru rele tratamente și consolidarea protecției persoanelor lipsite de libertate împotriva relelor tratamente și a exercitării fără discriminare a drepturilor fundamentale.

Activitatea MNP constă în principal în: efectuarea de vizite periodice, anunțate sau inopinate, în locuri de detenție; formularea de recomandări către conducerea locurilor vizitate și autoritățile ierarhic superioare; formularea de propuneri de modificare legislativă; activități de mediatizare a mandatului MNP și pregătirea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție, cu privire la prevenirea relelor tratamente.

MNP cuprinde: Structura centrală, care include și Centrul Zonal București și Structura teritorială, alcătuită din 3 centre zonale: Centrul Zonal Alba; Centrul Zonal Bacău; Centrul Zonal Craiova. În cadrul celor 4 centre zonale își desfășoară activitatea personal de specialitate - 7 juriști, 1 medic, 2 psihologi, 2 asistenți sociali - și 4 persoane cu atribuții de personal administrativ (șoferi).

Pentru desfășurarea activităților MNP sunt cooptați și colaboratori externi, în baza unor contracte de prestări de servicii, selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și Colegiul Național al Asistenților Sociali. Astfel, în anul 2021, instituția Avocatul Poporului a avut 42 de colaboratori externi (12 medici; 10 asistenți sociali; 20 psihologi). De

asemenea, la desfășurarea activității de prevenire a torturii participă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectate pe baza activității, de către Avocatul Poporului. În prezent, sunt încheiate Protocoale de colaborare cu 27 de organizații neguvernamentale.

Vizite de monitorizare a locurilor de detenție:

În contextul pandemiei de coronavirus, la fel ca în cursul anului 2020, MNP a depus toate diligențele pentru îndeplinirea misiunii sale de a verifica respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor care sunt sau ar putea fi lipsite de libertate și protecția acestora împotriva relelor tratamente. MNP a monitorizat toate tipurile de locuri de detenție care, conform art. 4 din OPCAT intră în sfera sa de competență, prin intermediul vizitelor clasice dar și prin mijloace alternative, atunci când situația epidemiologică existentă a impus sistarea vizitelor.

În cursul anului 2021, MNP a efectuat **79** de vizite în locurile de detenție (**43 vizite clasice** și **36 prin mijloace alternative la vizitele clasice**, o parte dintre vizite fiind de verificare a implementării recomandărilor formulate prin rapoarte de vizită anterioare):

- **Penitenciare - 16 vizite:** Secția Exterioară Movila Vulpilor a Penitenciarului Ploiești; Penitenciarul Slobozia; Penitenciarul Găești; Penitenciarul - Spital Jilava; Penitenciarul - Spital Constanța Poarta - Albă; Penitenciarul Constanța-Poarta Albă; Penitenciarul Tulcea; Penitenciarul Tulcea, secția exterioară Chilia Veche; Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul Nou; Penitenciarul Iași; Penitenciarul Galați; Penitenciarul Botoșani; Penitenciarul Arad; Penitenciarul Timișoara; Penitenciarul - Spital Mioveni, Secția Psihiatrie; Penitenciarul Gherla;

- **Spitale de psihiatrie - 5 vizite:** Spitalul de psihiatrie „Dr. Constantin Gorgos” Titan București; Spitalul de psihiatrie Poroschia, județul Teleorman; Spitalul de Psihiatrie „Sf. Nicolae” Roman, județul Neamț; Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș; Spitalul de Boli Psihice Cronice Borșa, județul Cluj;

- **Centre de Reținere și Arestare Preventivă - 14 vizite:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău; Centrele de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5, nr. 6, nr. 7, nr. 9 și nr. 10 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Prahova; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sibiu; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Suceava; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Brăila; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Mureș; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Bistrița; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Maramureș;

- **Centre rezidențiale pentru copii - 10 vizite:** Centrul de Plasament nr. 6, Voluntari, județul Ilfov; Centrul de primire în regim de urgență și de evaluare a copilului din cadrul Complexului de servicii sociale Giurgiu, județul Giurgiu; Centrul de Servicii Sociale „Bucium” Iași, județul Iași; Centrul pentru copii cu dizabilități „Sancta Maria” Piatra-Neamț, județul Neamț; Centrul „Sfântul Andrei” Iași, județul Iași; Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat din cadrul Complexului de Servicii Comunitare nr. 1 Bârlad, județul Vaslui; Centrul Maternal „Alexandra” din cadrul DGASPC Brăila, județul Brăila; Centrul de Plasament „Oituz” Arad, județul Arad; Complexul familial pentru copilul cu dizabilități Goranu, județul Vâlcea; Centrul de Plasament destinat Protecției Rezidențiale a Copiilor Târgu-Cărbunești, județul Gorj;

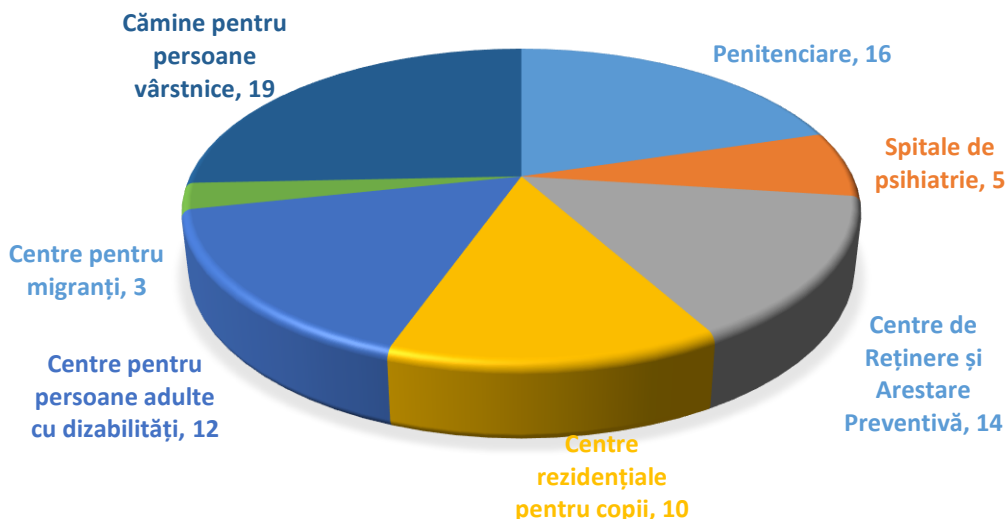
- **Centre pentru persoane adulte cu dizabilități - 12 vizite:** Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități Aldeni, județul Buzău; Centrul de Recuperare și Reabilitare Persoane cu Handicap Tâncăbești, județul Ilfov; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Nedelea, județul Prahova; Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina, județul Prahova; Centrul de Îngrijire și

Asistență Olteni, județul Teleorman; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Horia, județul Tulcea; Centrul de îngrijire și asistență Grădinari, județul Giurgiu; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Dărmănești, județul Bacău; Centrul de Îngrijire și Asistență Dobrița, județul Gorj; Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane cu Handicap „Sf. Dimitrie cel Nou” Filiași, județul Dolj; Centrul de Îngrijire și Asistență Șopârlița, județul Olt; Centrul de Îngrijire și Asistență Strehaia, județul Mehedinți;

● **Centre pentru migranți - 3 vizite:** Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare;

● **Cămine pentru persoane vârstnice - 19 vizite:** Unitatea de Asistență Medico - Socială Oltenița, județul Călărași; Căminul pentru Persoane Vârstnice Voluntari, județul Ilfov; Căminul pentru persoane vârstnice Periș, județul Prahova; Căminul de bătrâni „Sfântul Teodor”- Primăria Municipiului Roșiorii de Vede, județul Teleorman; Centrul de persoane vârstnice Smeeni, județul Buzău; Căminul pentru persoane vârstnice „Sfânta Maria” Călărași, județul Călărași; Căminul pentru persoane vârstnice „San Francesco”, județul Giurgiu; Căminul pentru Persoane Vârstnice Mangalia, județul Constanța; Căminul pentru Persoane Vârstnice „Speranța”, sector 4, București; Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sky Angel” comuna Adunații Copăceni, județul Giurgiu; Centrul de bătrâni „Sf. Ana” DGASPC Sector 3 București; Căminul de bătrâni „Sanatour”, comuna Izvoarele, județul Prahova; Căminul de bătrâni „Armonia”, București; Căminul de bătrâni Bădeni - Asociația „Istrița”, comuna Breaza, județul Buzău; Asociația „Bunicii Văii Jiului”, Dărmănești - Petroșani, județul Hunedoara; Căminul pentru persoane vârstnice Brașov (DAS), județul Brașov; Căminul de bătrâni „Sf. Ilie” Galați, județul Galați; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice Odobești, județul Vrancea; Căminul pentru persoane vârstnice Slatina, județul Olt.

VIZITE MNP

► colaborarea autorităților cu echipele MNP în timpul desfășurării vizitelor

În cazul majorității unităților vizitate **a existat o bună colaborare** a conducerii și personalului cu membrii MNP, atât în timpul vizitelor clasice, cât și atunci când situația

epidemiologică a impus utilizarea unor mijloace alternative, precum întreveneri online cu personalul unităților și cu persoanele private de libertate.

Au existat însă și situații, cum este cazul Căminului pentru persoane vârstnice Sf. Maria comuna Unirea, județul Călărași, când nu s-au transmis decât în parte documentele solicitate, ceea ce demonstrează necunoașterea prevederilor art. 40 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată.

Un alt exemplu, este Spitalul de Psihiatrie Poroschia, care nu a transmis în totalitate copii ale foilor de observație clinică generală (ale persoanelor care au stat internate peste 25 de zile în spital); documentele comunicate nu conțineau evoluția bolnavilor pe durata spitalizării, nici consimțămintele informate care ar fi trebuit semnate la internare.

Exemple de bune practici constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare:

- în **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău**, camerele de cazare, precum și celelalte spații anexă erau zugrăvite, igienizate și modernizate. De asemenea, era în curs de amenajare și cabinetul psihologului, spațiul fiind proaspăt zugrăvit și igienizat și urma să fie mobilat corespunzător. În fiecare cameră de deținere erau instalate telefoane fixe, începând cu data de 15 martie 2021. Astfel, prin contractul cu SC PAYTEL SRL Iași a fost introdus sistemul de telefonie cu aparatele montate în camerele de deținere. După introducerea unei persoane private de libertate în centru, în baza solicitării scrise a acesteia de a iniția un apel, datele persoanei în cauză erau implementate în aplicație, i se genera un cod unic de identificare și i se introducea în sistem suma de bani indicată de aceasta în cererea scrisă, iar după aprobarea cererii de către șeful centrului, persoana în cauză putea efectua apel telefonic către membrii familiei sau apărătorii aleși.

Administrația centrului a amenajat o cameră destinată izolării persoanelor private de libertate care se manifestă violent, construită în sistem monovolum, cu pereți moi, fără colțuri și posibilitatea de autorânire, capitonați, pardoseala capitonată, inclusiv ușa de acces era capitonată în interiorul camerei de izolare, astfel încât să fie evitate producerea de către persoana privată de libertate de răni sau leziuni sau distrugerea capitonajului prin acțiuni de vandalism. Lumina naturală pătrundea printr-un geam a cărui suprafață transparentă era de aproximativ 40 x 15 cm. Suplimentar se putea folosi și iluminatul artificial.

De asemenea, centrul asigura persoanelor private de libertate facilități pentru spălarea și uscarea rufelor și cazarmamentului, în acest sens fiind amenajat un spațiu și dotat adecvat.

- un aspect pozitiv reținut de echipa de vizită la **Penitenciarul Slobozia** a vizat faptul că pe perioada stării de urgență și până la momentul vizitei (9-12 martie 2021), nicio persoană custodiată nu a fost infectată cu noul Coronavirus, reieșind din verificarea documentelor puse la dispoziția echipei de vizită, precum și din chestionarele aplicate deținuților și personalului angajat că unitatea penitenciară a luat toate măsurile pentru protejarea acestora;

- cu prilejul vizitei de verificare a implementării recomandărilor formulate conducerii **Centrului pentru Persoane Vârstnice „Speranța”**, ulterior vizitei anterioare, din anul 2020, s-a constatat că urmare a recomandării MNP de întocmire a unei metodologii punctuale de lucru pentru prevenția apariției escarelor, instruirea personalului pentru aplicarea corectă a acestei metodologii și aplicarea periodică conform unui grafic, a tuturor măsurilor menite să prevină apariția complicațiilor asociate imobilizării prelungite (cutanate, osteo-articulare, infecțioase, respiratorii) s-au emis și s-au implementat în toate centrele rezidențiale pentru persoane adulte din subordinea DGASPC Sector 2: „Instrucțiunile de lucru pentru prevenirea și îngrijirea escarelor”, iar personalul din cadrul centrului monitorizat a fost instruit, conform proceselor verbale de instruire puse la dispoziție cu privire la prevederile acestei proceduri. De asemenea, pentru a veni în sprijinul acestor manevre medicale de prevenire a apariției escarelor, toți beneficiarii din centru aveau saltele antiescară.

În cadrul centrului, în perioada pandemiei de COVID-19, serviciile/activitățile desfășurate cu beneficiarii centrului s-au derulat respectând, pe cât posibil, evitarea supraaglomerării și în grupuri mici, respectiv 6-7 beneficiari prezenți concomitent în sala de terapie, angajații urmărind respectarea unui anumit circuit privind triajul epidemiologic, precum și purtarea echipamentului de protecție individuală în acordarea serviciilor cu rol de socializare și exersarea abilităților oferite beneficiarilor.

Personalul de specialitate a oferit beneficiarilor sprijin psihologic permanent în vederea depășirii perioadei de izolare și a asigurat menținerea legăturii cu familia prin intermediul aplicațiilor telefonice (apeluri video, audio, whatsapp). De asemenea, ca urmare a prelungirii succesive a perioadei de alertă, asistentul social împreună cu alți angajați le-au procurat beneficiarilor, din comunitate, produsele de strictă necesitate, precum și medicamente, produse de igienă personală, alimente și i-au sprijinit în vederea plății facturilor la abonamente de telefonie mobilă.

• în *Penitenciarul de Femei Târgșorul Nou Ploiești*, în cadrul Comunității „Mama și Copilul”, în perioada iulie 2020 - februarie 2021 au fost custodiate trei mame, toate fiind informate de către personalul penitenciarului cu privire la posibilitatea solicitării întreruperii executării pedepsei de libertate. De asemenea, toate cele trei deținute au beneficiat de consiliere socială în vederea dezvoltării abilităților parentale, activitate desfășurată față în față. Alte activități desfășurate cu deținutele din Comunitatea Mama și copilul au fost: Programul de pregătire pentru liberare; Activitatea socială organizată în baza proiectului de activitate „ABC-ul relațiilor de familie”.

Situația uneia dintre mame a fost analizată în comisia de propuneri pentru liberare condiționată și aceasta a fost pusă în libertate, o altă mamă a fost pusă în libertate prin întreruperea executării pedepsei, iar pentru cea de-a treia mamă s-au făcut demersuri către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vâlcea, ca urmare a solicitării deținutei de a se stabili plasamentul copilului în familia extinsă sau la asistent maternal, din cauza lipsei sprijinului moral și material din partea familiei. În acest sens, printr-un protocolul de colaborare a fost stabilită ca responsabilitate a Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții facilitarea colaborării unităților penitenciare cu DGASPC în vederea asistării copiilor aflați în sistemul de protecție specială, ai căror părinți sau reprezentanți legali execută o pedeapsă sau o măsură privativă de libertate.

La nivelul penitenciarului, se derulau activități destinate persoanelor cu tulburări psihice, de anxietate, depresie, activități derulate în cadrul Programului „Comunitatea terapeutică Anima”. La începutul lunii septembrie 2020, toate persoanele din această Comunitate terapeutică au fost transferate la Penitenciarul Gherla, în vederea continuării programului destinat persoanelor cu tulburări de anxietate și depresie.

Exemple de deficiențe constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare:

Numărul redus de personal față de nevoile reale ale unităților monitorizate a reprezentat și în acest an principala deficiență constatată de echipele MNP. De exemplu, în *Penitenciarul Slobozia*, în organigrama unității penitenciare era prevăzut un număr de 279 de posturi din care, la data vizitei, 94 de posturi erau vacante (29 pentru ofițeri și 65 pentru agenți); de asemenea, activitatea de asistență socială era asigurată de un singur asistent social care deținea aviz de exercitare a profesiei și treapta de competență profesională corespunzătoare activității pe care o desfășura (principal). Având în vedere acest aspect, coroborat cu faptul că la data vizitei efectivul penitenciarului era de 361 persoane custodiate, se impunea suplimentarea organigramei cu cel puțin un post de asistent social, pentru ca un număr cât mai mare de persoane private de libertate să poată beneficia de consiliere specializată și sprijin, precum și de programe sociale și educative, în scopul creșterii

premiselor de reintegrare psihosocială, după executarea pedepsei (MNP a formulat o recomandare în acest sens). În cazul majorității centrelor pentru persoane vârstnice vizitate s-a constatat **deficit de personal**. În **Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică Horia** erau vacante 16 posturi (1 post medic specialist, 1 post psiholog, 1 post educator/instructor ergoterapie, 2 posturi asistenți medicali, 5 posturi infirmieri, 6 posturi personal administrativ), iar în **Căminul de bătrâni „Sfântul Teodor” Roșiori de Vede** nu era personal specializat, precum: psiholog, kinetoterapeut, fizioterapeut, psihopedagog, ergoterapeut etc., astfel că nu se realizau activități de recuperare/ reabilitare funcțională (psihică și/sau fizică).

În multe dintre penitenciarele vizitate s-a constatat **supraaglomerarea secțiilor/camerelor de deținere** (gradul de ocupare varia între 130% -160%; la **Secția E2 din cadrul Penitenciarului Slobozia**, de exemplu, procentul de suprapopulare era de 156,81%). Și în unele centre rezidențiale **numărul beneficiarilor depășea capacitatea legală de cazare**. În **Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică Horia** erau găzduiți 58 de beneficiari, capacitatea centrului fiind de 54 de locuri (situație în care nu era asigurată o suprafață de 6mp pentru toți beneficiarii, conform standardelor minime de calitate). În vederea diminuării supraaglomerării, o parte dintre beneficiari urmau să fie transferați la Centrul de îngrijire și asistență „Lebăda” Tulcea, care la data monitorizării era în curs de licențiere. Printre beneficiarii încadrați în grad de handicap mental, psihic sau asociat era și un beneficiar pentru care se făceau demersuri cu privire la soluționarea situației juridice. Era necesară evaluarea acestuia în vederea stabilirii încadrării în grad de handicap și, eventual, transferul într-un centru potrivit tipului de deficiență.

O situație îngrijorătoare a fost constatată în cursul vizitei la **Casa de Tip Familial Oituz**, o unitate de tip rezidențial, cu o capacitate de 14 locuri de cazare, în care la data vizitei erau cazați 12 beneficiari, 7 băieți și 5 fete, cu vârste între 10 și 18 ani, 3 dintre aceștia fiind încadrați în grad de handicap mediu.

Pe parcursul efectuării vizitei, care a durat mai multe ore, deși la un moment dat erau prezenți 4 salariați și echipa MNP a precizat de mai multe ori că activitățile și supravegherea copiilor trebuie să se desfășoare în mod normal, niciun membru al personalului nu a desfășurat activități cu copiii, nici măcar nu au stat cu ei, în camera de zi. Copiii au privit ore în șir la televizor, accesând permanent și telefoanele mobile, fără o minimă supraveghere. La un moment dat, membrii echipei de vizită au auzit plânsete și țipete, s-au deplasat imediat în camera de zi, o parte dintre angajați i-au urmat, dar erau dezinteresați de copii, neimplicați în relația cu aceștia. Un copil (10 ani) plângea, deoarece un alt copil (11 ani) găzduit în casă, îl strânsese de gât. În prezența echipei de vizită, copiii își adresau cuvinte obscene, au fost agresivi și fizic, fiind nevoie de intervenția altor copii pentru a îi separa. Un angajat s-a exprimat „*să facă ce vor, nu mă interesează*”.

Deși, conform documentelor prezentate, membrii personalului au fost instruiți cu privire la modalitățile de intervenție și relaționare cu copiii, aceștia erau dezinteresați și nu dovedeau o atitudine profesionistă, umană, empatică, casa fiind doar un loc de muncă, fără îndeplinirea atribuțiilor prevăzute în fișa postului. La interviurile cu beneficiarii, copilul agresat a plâns mereu, susținea că dorește să plece din casă; niciun angajat al centrului, ulterior incidentului, nu a discutat cu el, să îl liniștească; nu au discutat nici cu cel care l-a agresat. Astfel de situații au mai avut loc în centru.

Din discuțiile cu copiii a reieșit că nu li se ofereau activități structurate în casă, nu erau îndrumați și supravegheați. Singura activitate pe luna respectivă a fost o ieșire în parc, iar cuvintele unei fete au fost: „*Mă țineti în casă între 4 pereți, o să înnebunesc*”.

Echipa MNP a considerat absolut necesară schimbarea atitudinii personalului față de copii și s-a adresat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Arad, în

vederea evaluării în regim de urgență a personalului, sub acest aspect. La data formulării răspunsului, era în curs evaluarea angajaților de către 3 psihologi. De asemenea, la recomandarea MNP în sensul implicării zilnice a copiilor în activități structurate, educative, de terapie ocupațională, centrul a transmis documente privind stabilirea unui program lunar pentru recreere și socializare, precum și cu privire la organizarea unei tabere la Hășmaș.

Unitatea respectivă rămâne în atenția MNP, aspect comunicat conducerilor centrului și DGASPC Arad.

Sunt prezentate, în continuare, câteva dintre **deficiențele întâlnite de MNP, în funcție de tipul locului de detenție vizitat:**

- **cămine pentru persoane vârstnice:** ● nu erau redactate materiale informative privind activitățile desfășurate și serviciile oferite beneficiarilor (broșuri, pliante, fluturași), iar în cazul Căminului pentru persoane vârstnice Sf. Maria comuna Unirea, aceste informații nu erau accesibile nici în mediul on-line, unitatea neavând o pagină de internet sau o pagină de prezentare pe rețelele de socializare; ● beneficiarii admiși în centru nu erau evaluați din punct de vedere al statusului funcțional fizic și psihic, stării de sănătate și gradului de autonomie păstrată, capacității de comunicare, relațiilor familiale și sociale, nivelului de educație, situației socio-economice, nevoilor speciale de tratament și de recuperare/reabilitare, nevoilor educaționale, culturale și spirituale, riscurilor posibile, eventualelor dependențe (droguri, alcool, tutun etc.), a capacității de muncă - deși această reevaluare trebuie să se realizeze anual, precum și atunci când situația o impune, respectiv dacă apar modificări semnificative ale stării de sănătate și ale statusului funcțional fizic și/sau psihic al beneficiarului; ● asistența medicală era necorespunzătoare (lipsă personal medical, necompletarea registrelor medicale, lipsa formularelor de consimțământ informat); în Căminul pentru persoane vârstnice Sf. Maria comuna Unirea, asistența medicală era asigurată și de un singur asistent medical angajat; ● existau situații în care beneficiarii primeau medicamente pentru diverse simptome (cefalee, dureri abdominale), fără indicarea personalului medical care a recomandat tratamentul și fără descrierea evoluției ulterioare a cazului; în registrul tipizat întocmit în cămin nu existau informații despre cine a indicat tratamentul respectiv, cine a supravegheat cazul sau despre evoluția ulterioară a stării de sănătate a beneficiarului (Căminul pentru persoane vârstnice Smeeni); ● lipsea informarea medicului în situația când se inițiau tratamente la pacienți fără un diagnostic inițial de certitudine, astfel încât să fie evitate situațiile de malpraxis medical; ● nu existau formulare de consimțământ informat pentru acordarea asistenței medicale asigurată în centru; ● nu erau respectate prevederile legale cu privire la elaborarea fișei de monitorizare servicii (fișa trebuie să cuprindă 3 secțiuni, respectiv: starea de sănătate și tratamentele efectuate, serviciile de recuperare/reabilitare funcțională și serviciile pentru integrare/reintegrare socială), nefiind completate serviciile/activitățile lunare, săptămânale, după caz, zilnice, astfel încât, acestea să fie adaptate și particularizate în funcție de nevoile fiecărui beneficiar; ● Planul individualizat de asistență nu cuprindea activitățile derulate/serviciile acordate pentru a acoperi nevoile de recuperare/reabilitare funcțională (psihică și/sau fizică), așa cum este prevăzut în Ordinul nr. 29/2019 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice;

- **spitale de psihiatrie:** ● exista deficit de personal; în cazul Spitalului de Psihiatrie Titan „Dr. Constantin Gorgos” București, deși în organigramă erau prevăzute posturi suplimentare de personal medical și de îngrijire, psihologi, asistenți sociali, kinetoterapeuți, logopezi etc., aceste posturi erau vacante, nefiind scoase la concurs în vederea ocupării lor; în schimb, în Spitalul de Psihiatrie Poroschia, în organigramă nu erau prevăzute posturi precum cel de asistent social, ergoterapeut/instructor ergoterapie, aceste activitățile fiind stabilite ca

responsabilități ale juristului sau asistenților medicali; astfel, pacienții nu erau implicați în activități de terapie ocupațională sau ergoterapie, activități recreative individuale sau de grup, datorită faptului că nu exista personal care să coordoneze aceste activități, doar o mică parte a acestor activități se desfășura cu sprijinul asistenților medicali; ● nu au fost implementate recomandările MNP (din cadrul unei vizite anterioare) privind efectuarea demersurilor în vederea amenajării corespunzătoare a camerelor de izolare, precum și înlocuirea ușilor de acces ale acestora, a paturilor cu altele noi, potrivit prevederilor legale în vigoare (Spitalul de Psihiatrie Poroschia); ● au existat situații când pacienți psihiatrici cu afecțiuni somatice severe nu au fost primiți prin transfer într-un spital multidisciplinar; ● cabinetul psihologic nu era dotat corespunzător; ● numărul de consilieri efectuate de către psihologii spitalului pe lună era insuficient pentru susținerea și recuperarea pacienților psihiatrici (12 consilieri/lună, în cazul Spitalului de Psihiatrie Gătaia); ● nu erau elaborate de către psihologi planurile individualizate de intervenție pentru fiecare pacient inclus în program de consiliere sau psihoterapie, cu precizarea obiectivelor și a activităților recomandate pentru atingerea obiectivelor; ● nu erau încheiate contracte de voluntariat cu persoane fizice sau organizații neguvernamentale cu activitate în domeniul terapiilor ocupaționale și nici cu universități, în vederea desfășurării unor activități diversificate cu pacienții, dar și pentru asigurarea stagiului de practică pentru studenți;

- **penitenciare:** ● unele persoane private de libertate executau pedeapsa în penitenciare situate la distanță mare de domiciliul acestora (de exemplu, în Penitenciarul Slobozia), iar din această cauză, erau vizitate foarte rar de către membrii familiei (vizitele acestora presupunând un efort financiar și o durată de timp mai mare în aceste situații); ● nu era respectată proporția în ceea ce privește numărul angajaților persoane de sex feminin/bărbătesc (Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul-Nou); ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare (lipsă mobilier necesar depozitării bunurilor personale, stare de igienă precară, prezența insectelor dăunătoare etc.); ● nu era amenajată cel puțin o cameră de cazare cu grup sanitar dotat corespunzător pentru persoanele cu dizabilități; ● nu existau spații destinate desfășurării activităților sportive, de către persoanele private de libertate custodiate; ● nu era respectată procedura de înregistrare a refuzului asistenței medicale de către o persoană privată de libertate; ● lipseau activități specifice domeniului reintegrării sociale, astfel încât să se asigure persoanelor private de libertate un climat favorabil, care să reducă vulnerabilitatea educațională, psihologică și socială și să faciliteze reintegrarea socială;

- **centre pentru migranți:** ● în Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, unde MNP a efectuat o vizită de verificare a implementării recomandărilor, situația era similară celei constatăte cu prilejul vizitei anterioare, în anul 2018: lipsă de personal, mai ales că la data vizitei din anul 2021 mulți salariați erau în concediu; în zona operativă erau vacante trei posturi; de asemenea, în cazul personalului contractual erau vacante două posturi de fochist și un post de ospătar, iar începând cu săptămâna următoare vizitei, devenea vacant un post de îngrijitor; ● nu era asigurată permanența asistenței medicale, în ambele centre vizitate în cursul anului 2021 (în Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, o dată la patru zile, timp de 24 de ore nu era prezent asistentul medical, uneori nu exista personal medical pe întreaga perioadă a sfârșitului de săptămână); ● nu erau afișate în camere informațiile referitoare la drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile, într-o limbă de circulație internațională, potrivit prevederilor art. 5 alin. (3) din Regulamentul de ordine interioară al centrelor regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil, aprobat prin Ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 130/2016 (Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara); ● mai mulți străini au afirmat că nu li se permite să iasă din camere cu excepția perioadelor de servire a mesei, iar faptul că

în momentul vizitei MNP li s-a permis ieșirea din camere, a fost determinat de prezența echipei de vizită (Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni);

- **centre de reținere și arestare preventivă:** ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: (lipsa luminii naturale și a iluminatului artificial, igienă precară, curți de plimbare fără dotări – de exemplu, în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Suceava și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Brăila); ● în camere nu era asigurat un spațiu de minim de 4 mp/persoană; ● grupul sanitar nu era izolat, fiind separat de restul camerei doar printr-o perdea, care nu asigura în totalitate intimitatea persoanelor private de libertate; ● nu erau respectate criteriile de separație la repartizarea persoanelor private de libertate în camerele de deținere, în conformitate cu prevederile legale (în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj, o persoană condamnată era cazată împreună cu persoane arestate); ● nu erau evaluate periodic condițiile sanitare de funcționare a centrului, până la construirea unui arest suprateran (Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Prahova); ● programul de lucru al personalului medical nu era adaptat astfel încât distribuirea medicamentelor să se realizeze de către acesta sau în prezența sa; ● nu era asigurată permanența asistenței medicale; ● persoanele private de libertate erau prezentate la consultațiile medicale recomandate, cu întârzieri față de data programată; ● nu era încheiat un Protocol de colaborare cu o persoană care poate comunica cu o persoană privată de libertate custodiată, în cazul în care aceasta nu vorbește sau nu înțelege limba română, ori de câte ori este nevoie;

- **centre rezidențiale pentru copii:** ● de mai mulți ani personalul din centru nu a participat la cursuri de formare profesională (Centrul de primire în regim de urgență și de evaluare a copilului din cadrul Complexului de servicii sociale Giurgiu); ● serviciile de asistență socială erau asigurate de către lucrătorul social, nefiind respectate prevederile legale în domeniul asistenței sociale; ● Fișele de evaluare socială și educațională a copilului, cât și Fișa de evaluare detaliată a nevoilor copilului erau completate și semnate de inspectorul de specialitate, ca membru al echipei multidisciplinare, aplicând semnătura în calitate de asistent social deși nu deținea această calificare; MNP reiterează faptul că delegarea unor atribuții și responsabilități specifice asistentului social către persoane de altă specialitate (psiholog, inspector de specialitate, lucrător social), situație regăsită în cadrul mai multor centre rezidențiale, ar putea face dificilă îndeplinirea sarcinilor de serviciu stabilite pentru aceștia în fișele de post individuale, fiind încărcăți cu responsabilități suplimentare și dificil de implementat deoarece nu dețin competențele specifice; ● condiții de cazare necorespunzătoare (mobiliu uzat, stare de igienă precară etc.) s-au regăsit într-o serie de centre vizitate;

- **centre pentru persoane adulte cu dizabilități:** ● nu existau materiale informative (pliante, broșuri etc.); ● personalul nu a participat la activități de pregătire profesională continuă (de exemplu, în cazul Centrului de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina, asistentul social al centrului nu a participat la astfel de cursuri în perioada 2020-aprilie 2021); ● nu era amenajat un cabinet medical în cadrul unității (Centrul de Îngrijire și Asistență Grădinari); ● nu erau asigurate servicii de recuperare medicală; ● anumite secțiuni ale documentelor (de exemplu, Planul personalizat) nu aveau însemnări la rubrica Observații/Concluzii, mai ales că unele aspecte consemnate în structura documentelor erau destul de generale și ar fi necesitat precizări suplimentare; la Secțiunea Rezultatele evaluării din instrumentul Fișa de evaluare a beneficiarului, Nevoile identificate și Obiectivele pe termen scurt și mediu erau formulate, de asemenea, la modul general, fără precizarea nevoilor și obiectivelor concrete pentru beneficiarul în cauză, în condițiile în care abordarea procesului de evaluare al beneficiarului trebuie să se facă într-un mod individualizat (Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Nedelea); ● asistentul social și psihologul centrului împărțeau același birou de 10 mp; biroul nu putea

oferi spațiu suficient celor doi specialiști și nici condiții optime pentru desfășurarea convorbirilor/consilierilor sau altor activități specifice desfășurate cu beneficiarii și nici nu putea induce beneficiarilor sentimentul de siguranță, intimitate și confidențialitate în timpul întâlnirii (Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina);

- numărul grupurilor sanitare accesibilizate pentru uzul rezidenților cu handicap locomotor era redus sau nu exista nicio baie accesibilizată;
- unitatea nu dispunea de un spațiu special amenajat pentru diversele tipuri de servicii/terapii de recuperare/reabilitare funcțională oferite și de un spațiu amenajat și dotat corespunzător desfășurării activităților/terapiilor de integrare/reintegrare sociale, deși aceste servicii erau indispensabile în cazul unor beneficiari.

În cadrul Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică Horia era rezidentă o beneficiară diagnosticată cu boala Alzheimer, imobilizată ca urmare a unei fracturi de col femural nerecuperată funcțional, probabil vicios consolidată, care genera dureri importante la încercările personalului de a mobiliza beneficiara. Aceasta nu beneficia de servicii de recuperare funcțională, întrucât în centru nu era angajat un kinetoterapeut. Urmare a recomandărilor MNP, a fost consultat un medic specialist în fizioterapie și recuperare medicală care a recomandat, ca singure măsuri eficiente: kinetoterapie, mobilizare pasivă pentru prevenirea escarelor, masaj pentru tonifiere musculară, efectuarea unui control de specialitate ortopedic pentru recomandări și conduită terapeutică (eventual intervenție chirurgicală dacă medicul consideră că se poate efectua). Managerul de caz al beneficiarei a propus informarea beneficiarei cu privire la demersurile efectuate și obținerea acordului acesteia/cooperarea pentru efectuarea controlului medical de specialitate (medic ortoped); în urma efectuării examenului medical de specialitate, în funcție de recomandările/îndrumările medicului urma să fie elaborat și desfășurat un program de recuperare (kinetoterapie/masaj). Au fost comunicate către MNP, documente precum: fișă de consultații medicale, minute de informare a beneficiarului, cerere transfer, fișă de evaluare, plan personalizat, plan de acțiune, fișe de monitorizare, fișe beneficiar.

În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2021 au fost formulate **804 recomandări** către unitățile monitorizate și autoritățile ierarhic superioare (Administrația Națională a Penitenciarelor, Consiliul Județean Teleorman, DGASPC Tulcea, DGASPC Iași, DGASPC Mehedinți, DGASPC Arad, DGASPC Gorj etc.). În mare majoritate recomandările au fost **implementate** (622 recomandări - **77%**), în cazul recomandărilor rămase neimplementate (182 recomandări), motivele fiind, în general, justificate: unitate desființată ulterior vizitei (Centrul de Plasament nr. 6 Voluntari); lipsa fondurilor financiare (Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău pentru construire arest suprateran; Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina – în anul 2021, deși au fost solicitate, nu au putut fi acordate fondurile necesare pentru cursuri de pregătire și formare profesională continuă a specialiștilor - asistent social; aceste fonduri au fost solicitate și cuprinse în Bugetul aferent anului 2022); neînscrisere participanți la concurs în vederea ocupării locurilor vacante (Penitenciarul Slobozia, pentru medic stomatolog) etc., fie unitățile vizitate se aflau în termen legal de formulare a răspunsului către MNP.

Exemple de recomandări implementate cu succes:

- în **Penitenciarul Iași**, urmare a recomandării MNP, au fost demarate lucrările pentru construirea unui nou sector vizite, conform nevoilor specifice persoanelor private de libertate, având în vedere că, la momentul efectuării vizitei s-a putut observa o activitate intensă la sectorul vizite, deși spațiul în care se desfășurau întrevederile nu era suficient, clădirea fiind veche, întunecoasă, în stare necorespunzătoare de igienă;

- în cazul **Penitenciarului Timișoara**, în scopul participării a cât mai multor persoane private de libertate la activități lucrative, MNP a formulat recomandarea de continuare a

demersurilor pentru încheierea unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice; conform răspunsului, au fost încheiate 50 de contracte de prestări servicii cu diverși operatori economici, un număr de 444 persoane private de libertate desfășurând activități lucrative remunerate; de asemenea, unitatea se afla în discuții cu 5 beneficiari, în scopul participării la activități lucrative a 50 de persoane private de libertate;

- urmare recomandării MNP, personalul din cadrul **Centrului de Îngrijire și Asistență Sopârlita** a fost instruit cu privire la recunoașterea și combaterea formelor de abuz și neglijare, exploatare, violență, tratament degradant, abuz emoțional, fizic sau sexual; de asemenea, personalul de îngrijire și asistență a fost instruit cu privire la acordarea primului ajutor, managementul situațiilor de risc precum și a celorlalte proceduri utilizate în centru;

- în **Centrul de primire în regim de urgență și de evaluare a copilului din cadrul Complexului de servicii sociale Giurgiu**, la recomandarea MNP, au fost identificate soluții pentru creșterea sentimentului de apartenență a copilului la centru, creșterea coeziunii dintre copii și personal prin desfășurarea permanentă a unor activități psihologice cu rolul de a preveni comportamentele de risc prin explorarea mediului necesară dezvoltării beneficiarilor precum și relaționarea și deschiderea acestora față de alți copii și față de personalul de serviciu;

- în **Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică Horia**, pentru unul dintre beneficiari, care nu era încadrat în grad de handicap, se făceau demersuri cu privire la soluționarea situației juridice (stabilirea identității). MNP a recomandat urgentarea soluționării situației juridice a beneficiarului și evaluarea acestuia în vederea stabilirii încadrării în grad de handicap și, eventual, transferul într-un centru potrivit tipului de deficiență. Conform răspunsului comunicat de conducerea centrului, erau efectuate demersuri de eliberare a unei cărți de identitate pentru beneficiar și, ulterior clarificării situației civile a acestuia, urmau să fie atinse și celelalte obiective referitoare la situația sa socio-medicală. În luna martie/aprilie s-a efectuat corespondența cu IPJ Tulcea, în care s-a dat acordul pentru prelevarea probelor pentru stabilirea ADN, în demersul de stabilire a identității persoanei necunoscute, aceasta depinzând de programarea la IML, dar și de acordul presupusei mame. Urma ca ulterior stabilirii identității și obținerii cărții de identitate, beneficiarul să fie evaluat în vederea slabilirii/eliberării certificatului în grad de handicap;

- în cazul **Spitalului de Psihiatrie Poroschia**, MNP a recomandat să fie considerat accident de muncă accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces, în cazul agresiunilor suferite de către personalul spitalului în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu (conform prevederilor art. 5 lit. g), art. 30 și art. 31 din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, cu modificările ulterioare). Conform răspunsului comunicat, în spital au fost întreprinse demersuri în vederea elaborării unei proceduri de lucru referitoare la înregistrarea și analiza accidentelor de muncă;

- în **Penitenciarul Slobozia**, urmare a recomandărilor MNP, s-au efectuat demersuri de transferare a persoanelor private de libertate aflate la distanțe considerabile față de domiciliul acestora, astfel că, până la data formulării răspunsului (3 iunie 2021), au fost deja transferați doi deținuți; pentru ceilalți deținuți, conducerea unității penitenciare a menționat că nu a primit din partea acestora cereri prin care să solicite transferul la altă unitate penitenciară aflată în proximitatea domiciliului, în vederea demarării procedurilor legale de realizare a transferului;

Au fost efectuate demersuri în privința ocupării posturilor vacante, de exemplu: au fost încadrați 9 agenți în sectorul operativ, începând cu 10 martie 2021; de asemenea, erau în curs de încadrare, din sursa externă, un ofițer educație, un agent contabil și un agent magaziner;

erau în desfășurare concursuri pentru ocuparea unui post de ofițer IT, din sursă externă, și a unui ofițer educație, a unui ofițer evidentă deținuți, din sursă internă și s-a precizat că se vor face demersuri pentru scoaterea la concurs a posturilor vacante.

La nivelul compartimentului medical, asistenții medicali au fost instruiți cu privire la consemnarea în Procesul de schimbare de tură al asistenților medicali, precum și în Registrul de leziuni traumatice, a consemnării în cazurile de autoagresiune, a absenței/prezenței intenției suicidare. Această activitatea urma să fie monitorizată de personalul de zi pe unitate, respectiv șeful de tură aflat în serviciu, cu ocazia prezentării persoanei private de libertate care a recurs la acte de autoagresiune; acesta urma să efectueze consemnările corespunzătoare în dosarul de incident, după caz, consemnări care pot determina includerea persoanei respective în monitorizarea echipei multidisciplinare pentru gestionarea comportamentelor agresive/heteroagresive.

Exemple de recomandări neimplementate: (în majoritatea cazurilor, neimplementarea recomandărilor a fost justificată de către unitățile vizitate)

- la recomandarea de amenajare a unui cabinet medical în cadrul **Centrului de Îngrijire și Asistență Grădinari**, care să respecte cerințele legale, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Giurgiu a comunicat că aceasta nu se poate realiza din cauza configurației și compartimentării clădirii; beneficiarii primeau sprijin pentru îngrijirea stării de sănătate în cadrul unui spațiu amenajat în interiorul zonei de living, cu dotări minime necesare și în care se află un dulap închis cu cheie în care erau depozitate medicamentele și materialele necesare tratamentelor medicale, la care avea acces numai personalul responsabilizat în acest sens prin fișa postului.

- în cazul **Căminului pentru persoane vârstnice Smeenii**, MNP a sesizat autoritatea ierarhic superioară (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău), având în vedere că nu au fost implementate unele recomandări, printre care: reducerea supraaglomerării existente în cămin; asigurarea unui spațiu special amenajat pentru diversele tipuri de servicii/terapii de recuperare/reabilitare funcțională oferite și a unui spațiu amenajat și dotat corespunzător desfășurării activităților/terapiilor de integrare/reintegrare sociale. Conform răspunsului comunicat de către Direcție, se analiza posibilitatea extinderii/construirii de noi spații de cazare și activități, fie prin accesarea de fonduri, fie prin prinderea în bugetul pentru anul 2022 a unor sume cu această destinație, acesta fiind un obiectiv ce urma să fie cuprins în strategia județeană de dezvoltare a serviciilor sociale 2022-2027.

- în cazul **Spitalului de Psihiatrie Poroschia** nu au fost comunicate către MNP, fie un răspuns motivat la recomandări, fie demersurile concrete privind implementarea mai multor recomandări, precum: efectuarea demersurilor în vederea amenajării corespunzătoare a camerelor de izolare; asigurarea de grupuri sanitare accesibile persoanelor cu dizabilități; demararea demersurilor în sensul suplimentării personalului existent cu posturi precum: asistent social, terapeut ocupațional și/sau ergoterapeut; ocuparea posturilor vacante; instruirea periodică a personalului din spital; identificarea unor soluții de atragere a pacienților în activități de socializare și terapie ocupațională, în vederea creșterii stimei de sine și siguranță, astfel încât pacientul să poată deveni independent; intensificarea demersurilor în vederea transferării cazurilor sociale ce nu pot fi reintegrate în familie în vederea plasării acestora în servicii sociale adaptate nevoilor psiho-sociale identificate. În consecință, s-a formulat adresă către Consiliul Județean Teleorman în vederea comunicării de informații complete privind implementarea recomandărilor, până la momentul întocmirii prezentului raport nefiind primit răspuns.

- în cazul **Spitalului de Psihiatrie „Sf. Nicolae” Roman** nu au fost implementate o parte dintre recomandările MNP, de exemplu: intensificarea supravegherii pacienților cu

diagnostice severe, care pot determina apariția unor situații medicale grave și chiar deces (cum a fost cazul unui pacient care a suferit stop cardio-respirator, prin asfixiere mecanică cu bol alimentar); completarea tuturor datelor cu privire la aplicarea măsurii conțenționării (gradul de restricție și segmentele anatomice imobilizate), atât în Registrul de conțenționare, cât și în Foaia de Observație Clinică Generală a fiecărui pacient; continuarea măsurilor de supraveghere, prevenire și limitare a infecțiilor asociate asistenței medicale; intensificarea demersurilor la autoritățile competente, cu scopul ameliorării situației cazurilor sociale. MNP a solicitat spitalului informații cu privire la măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor.

► Pe parcursul anului 2021, **în baza colaborării dintre domeniile de activitate și Birourile Teritoriale ale instituției Avocatul Poporului**, MNP a efectuat o vizită la Centrul de plasament destinat protecției rezidențiale a copiilor Târgu Cărbunești, împreună cu *Domeniul privind apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului (Avocatul Copilului)* și o anchetă la Căminul de Bătrâni Căprioara, județul Arad, împreună cu Biroul Teritorial Timișoara, urmare unei sesizări din oficiu cu privire la posibile rele tratamente aplicate beneficiarilor.

De asemenea, MNP a colaborat cu *Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale* la formularea, de către domeniu, a răspunsului privind problematica migranților, către Raportorul Special privind drepturile omului pentru migranți și a fost informat, de către același domeniu, cu privire la posibile încălcări ale drepturilor omului în locuri de detenție (spitale de psihiatrie), informații avute în vedere la stabilirea vizitelor MNP.

Propuneri de modificări legislative:

- în cadrul vizitei la **Penitenciarul Iași** s-a recomandat **Administrației Naționale a Penitenciarelor** să întreprindă măsurile legale care se impun pentru *elaborarea unor proceduri de sistem unitare, care pot fi aplicate în toate unitățile penitenciare și care să ușureze accesul persoanelor private de libertate la investigații medicale de specialitate*, precum și îmbunătățirea modului în care se realizează colaborarea cu Penitenciarul-Spital Târgu-Ocna, ca unitate prin care se realizează achiziția de echipamente medicale, de medicamente, dezinfectanți, alte materiale sanitare, precum și alte produse necesare activității penitenciarului. Conform răspunsului primit, ni s-a comunicat că *este în curs de elaborare un proiect de ordin comun al Ministrului Justiției și al Ministrului Sănătății privind acordarea asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor*.

- în cadrul vizitei la **Centrul Rezidențial Bucium Iași** s-a recomandat **Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași** să efectueze demersuri la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale prin care să se prezinte situația existentă în centrele rezidențiale și să se solicite *creșterea cuantumului alocației de hrană acordată beneficiarilor, la o valoare care să asigure meniuri cu produse de calitate și care să respecte și condițiile de diversitate și rație calorică recomandată pentru beneficiari*. Potrivit răspunsului primit, o astfel de inițiativă a avut loc în luna iunie 2021, urmând să se primească un punct de vedere.

Acțiuni de mediatizare a atribuțiilor MNP, participarea la conferințe, simpozioane interne și internaționale, pregătirea personalului, grupuri de lucru:

În anul 2021, MNP a efectuat **187** de astfel de acțiuni.

La stabilirea activităților anuale, MNP are în vedere recomandarea SPT de a pune accent nu numai pe vizite, dar și pe alte activități de prevenire, precum acțiuni de mediatizare (acțiuni de sensibilizare în ceea ce privește prevenirea torturii) (CAT/OP/ROU/1).

► Pentru sporirea gradului de conștientizare cu privire la prevenirea torturii și a relelor tratamente, MNP a desfășurat și în acest an o **amplă activitate de mediatizare** adresată atât persoanelor lipsite de libertate, cât și personalului din locuri de detenție și autorităților care au în subordine unități supuse monitorizării MNP (**124 de acțiuni de mediatizare**), de exemplu: Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (Vâlcea - Centrul de Îngrijire și Asistență Zătreni, Suceava, Neamț, Ilfov, Buzău, Vrancea, Caraș-Severin, Dolj, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Iași); Administrația Națională a Penitenciarelor; Primăria Orașului Răcari; Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială Dâmbovița; Universitatea „Andrei Șaguna” Constanța, Facultatea de Drept și Științe Administrative; Facultatea de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu”; Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România; penitenciare (Bacău, Ploiești Târgșorul Nou, Timișoara, Drobeta Turnu Severin, Vaslui, Mărgineni, Tulcea, Găești, Aiud, Deva, Gherla, Miercurea Ciuc, Bistrița, Târgu Mureș, Oradea, Baia Mare, Codlea, Satu Mare, Penitenciar-Spital Dej, Mioveni, Ploiești - Secția Exterioară Movila Vulpilor, București-Jilava, București-Rahova, Giurgiu); Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad; Centrul de plasament „Acasă”, București; Institutul de Psihiatrie Socola Iași - Secția Exterioară Șipote; Centrul de îngrijire și asistență Suseni, județul Gorj; Centre Regionale de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil (București, Giurgiu, Galați, Timișoara); Centrul de plasament Tecuci, județul Galați; Spitalul de psihiatrie cronici Schitu-Greci, județul Olt; cămine pentru persoane vârstnice („Casa Bunicilor” Câmpina, județul Prahova; Oncești, județul Giurgiu; Mirco House Tunari, județul Ilfov; Sidney Corbeanca, județul Ilfov; „San Francesco”, județul Giurgiu; „Sfântul Ilie” Galați; „Floare Roșie” București; „Sfântul Teodor” - Primăria Municipiului Roșiorii de Vede, județul Teleorman); Centre Educative (Buzias, Tg. Ocna); Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Brăduț București; Centre de Reținere și Arestare Preventivă (Buzău, Bacău, Arad, București: CRAP 1, CRAP 2, CRAP 3, CRAP 4, Prahova, Ialomița, Dâmbovița, Giurgiu, Olt); Centrul de Îngrijire și Asistență Odobești, județul Vrancea; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap nr. 9 Buzău; Centrul de Plasament nr. 6 Voluntari; Centrul de Abilitare și Reabilitare Gherla; Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor Adulte cu Handicap Castanelor Baia Mare; Centrul de Plasament Lugoj, județul Timiș; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Nedelea, județul Prahova etc.

► Membrii MNP au participat (cu o frecvență aproape săptămânală) **la o serie de webinarii, întâlniri, conferințe, simpozioane organizate la nivel național și internațional**, de exemplu: **la nivel internațional** - reuniunea la nivel înalt a Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind *Asigurarea respectării drepturilor omului în cazul migranților la frontiere: rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului* (NHRI-uri); Conferința inaugurală a consultării MNP-urilor europene și a părților interesate internaționale cu privire la crearea unui centru internațional de formare pentru vizite în locuri de detenție (prima și a doua sesiune); webinar-ul *Visiting places of detention*, organizat de Centrul de Cercetare al Ombudsmanului African (AORC) și Institutul Internațional al Ombudsmanului (IOI); webinar-ul *Border police monitoring in the OSCE Region: upholding a human-rights approach to migration*, organizat de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR); mini-Conferința *Prevenirea torturii în sistemul de justiție penală: rolurile și responsabilitățile poliției și ale altor organe de aplicare a legii*, organizată de Reprezentanțele permanente elvețiene și daneze la OSCE; webinarul *Mecanismul Frontex pentru reclamații și monitorizarea returnărilor forțate*, organizat de Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor; Conferința Mecanismelor Naționale de Prevenire Europene cu tema *Rolul MNP-urilor în*

implementarea efectivă a deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului și a recomandărilor Comitetului European de prevenire a torturii, organizată de Consiliul Europei; webinarul *Rolul monitorizării independente a detenției în protecția drepturilor omului în închisori, în contextul prevenirii și contracarării extremismului violent și radicalizarea către terorism*, organizat de OSCE/ODIHR și Penal Reform International; webinarul *Conflict Resolution and Management*, organizat online de African Ombudsman Research Centre etc.;

la nivel național - Conferința de lansare a proiectului *Correctional*, organizată de Administrația Națională a Penitenciarelor; sesiunea de consultare publică organizată de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții (ANDPDCA) în scopul prezentării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027 și a Planului său operațional, în cadrul proiectului Consolidarea mecanismului de coordonare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități; simpozionul *Cine sunt? Despre viața mea!*, organizat de Sucursala Teritorială Prahova a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova; webinarul *Norme și proceduri de tehnică legislativă*, organizat de Institutul European Român; conferința *Demnitatea umană în abordări multidisciplinare*, organizată de Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași; videoconferința *Programul Promotorii Voluntariatului în România*, organizată de Secretariatul General al Guvernului; conferință internațională *Accesul la justiția penală pentru copii cu dizabilități intelectuale și psihosociale*, organizată de CRJ; sesiunea de consultare a Comitetului Interministerial pentru Asigurarea Implementării Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CIAIC), organizată de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții (ANDPDCA), cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale; grup de lucru constituit din reprezentanți MNP și ai Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Săpoca, în scopul identificării unor soluții pentru rezolvarea cazurilor sociale din cadrul spitalului; Atelierul de lucru destinat reprezentanților instituționali și organizaționali cu rol din regiunea de dezvoltare Sud organizat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Ministerul Sănătății etc.

► În ceea ce privește **pregătirea profesională a membrilor MNP**, în cursul anului 2021, alături de seminariile, workshop-urile naționale și internaționale la care au participat membrii MNP, au fost organizate activități de pregătire profesională la nivel intern, în cadrul instituției Avocatul Poporului, cu teme precum: *Calitățile necesare coordonatorului unei vizite MNP*; *Procedura internării nevoluntare în legislația franceză*; *Elaborarea raportului de vizită*; *Drepturile persoanelor private de libertate*; *Copiii în sistemul de protecție socială*; *Legislația națională și internațională cu privire la prevenirea torturii*, *Ansamblul de Reguli Nelson Mandela ale Națiunilor Unite*; *Aspecte privind legislația în domeniul migrației și azilului în România*; *Tehnici de intervievare a persoanelor private de libertate în cadrul vizitelor* *Mecanismului Național de Prevenire*; *Cum folosești Skype în Windows 10*; *Leziuni traumatice tegumentare – evaluare medico-legală* (curs prezentat de dr. Ovidiu Chiroban, medic primar legist din cadrul Institutului de Medicină Legală Cluj Napoca, șef de lucrări în cadrul UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj Napoca).

De asemenea, au fost organizate **activități de pregătire profesională comune** cu cele ale colegilor din instituția Avocatul Poporului: sesiunea de instruire *Prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul public*, organizată de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal în colaborare cu Domeniul proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe; activitate de pregătire profesională *Elemente de relevanță*

privind procesul de reintegrare socială a persoanelor private de libertate, organizată de Domeniul armată, poliție, justiție, penitenciare în colaborare cu ANP; activitate de pregătire profesională a membrilor MNP și BT Bacău, cu tema *Activitatea desfășurată de către reprezentanții MNP și BT Bacău*.

Rapoarte publicate:

În luna mai 2021, a fost publicat pe pagina de internet a instituției Avocatul Poporului **Raportul special cu privire la asistența psihologică în cadrul centrelor de reținere și arestare preventivă - Extras din constatările celor 51 de vizite ale Mecanismului Național de Prevenire 2015-2020**, care a fost prezentat în data de 26 mai 2021, în fața Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României. Raportul poate fi vizualizat accesând link-ul: <https://avp.ro/wp-content/uploads/2021/04/RAPORT-asistenta-psihologica-CRAP-uri.pdf>

În luna august 2021, a fost publicat pe pagina de internet a instituției Avocatul Poporului **Raportul privind activitatea de monitorizare efectuată de către Mecanismul Național de Prevenire în starea de urgență și starea de alertă (2020)**, în cadrul căruia sunt prezentate aspectele reținute pe parcursul activității de monitorizare a locurilor de detenție (cămine pentru persoane vârstnice, centre pentru migranți, unități penitenciare, centre de reținere și arestare preventivă, spitale de psihiatrie, locuri de carantină instituționalizată, spitalele COVID-19) desfășurată de MNP în cursul anului 2020, precum și propuneri în scopul îmbunătățirii tratamentului asigurat persoanelor lipsite de libertate în sensul art. 4 din OPCAT. Raportul poate fi vizualizat accesând link-ul: https://avp.ro/wp-content/uploads/2021/07/Raport-monitorizare-MNP-stare-urgenta_alerta_2020.pdf

► Au avut loc **întâlniri ale MNP cu organizațiile neguvernamentale** cu care instituția Avocatul Poporului are încheiate protocoale de colaborare (Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Filiala Regională Craiova; Asociația Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața” Bacău; Asociația Iris Vaslui; Fundația Familia Galați; Asociația Alternative Sociale Iași, A.S.C.I.S. Iași, A.R.C. Bacău; Pro Democrația Piatra Neamț; Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina; ADO Iași), în cadrul cărora au fost abordate subiecte referitoare la vizitele de monitorizare, organizare și aspecte constatate.

► Au fost organizate **întâlniri cu colaboratorii externi** (psihologi, asistenți sociali) pe teme profesionale (legislația națională și internațională cu privire la prevenirea torturii, aspecte constatate în vizitele MNP cu privire la asigurarea asistenței psihologice/sociale, întocmirea rapoartelor de vizită etc.).

Colaborarea cu CPT, SPT și alți parteneri internaționali:

Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT)

În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 35/1997, republicată, MNP a menținut legătura cu SPT, în special cu privire la invitația Subcomitetului către Mecanismele Naționale de Prevenire de a furniza informații pentru elaborarea unui comentariu general la art. 4 din OPCAT, și anume, sfera de aplicare exactă a acestui articol (cu privire la locurile de detenție - *orice loc aflat sub jurisdicția și controlul său* (al statului parte), *în care persoanele sunt sau pot fi private de libertate*).

► Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT)

Cu prilejul vizitei ad-hoc efectuată de CPT în România în scopul examinării tratamentului aplicat persoanelor private de libertate din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă și verificarea implementării recomandărilor formulate ulterior vizitei din

anul 2018, în perioada 10-21 mai 2021, MNP a colaborat cu reprezentanții CPT, prin schimburi de informații și desfășurarea unei întrevederi.

► **Asociația pentru prevenirea torturii (APT)**

În cursul anului 2021, la fel ca în anii anteriori, MNP România, similar celorlalte MNP-uri, a menținut legătura cu APT și a participat la evenimentele organizate de această asociație, precum: dialogul virtual *Reducing prison population in times of COVID-19 - Insights from a global analysis*; webinar-ul *First hours of detention: Lessons from a 3-year prevention journey. Insights from Brazil, Madagascar and Thailand*; a 4-a reuniune regională APT/ODHIR privind prevenirea torturii pentru mecanismele naționale de prevenire și organizațiile societății civile, *Monitorizarea situației persoanelor vârstnice private de libertate, în contextul pandemiei de COVID-19*; workshop-ul *Principles on Effective Interviewing for investigations and information Gathering*, organizat împreună cu OSCE-ODHIR etc.

► **Mecanisme Naționale de Prevenire - SEE NPM Network**

MNP România este parte a Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire din Europa de Sud-Est, a cărei activitate poate fi urmărită pe pagina de internet creată în acest an și care poate fi vizualizată accesând link-ul: <https://see-npm.net/>.

MNP România a menținut în anul 2021 un contact permanent cu alte MNP-uri și a participat la întâlniri/sesiuni de pregătire profesională organizate de către acestea, de exemplu: conferința *Monitoring Corruption and Preferential Treatment in Places of Deprivation of Liberty – the CPT/NPM Perspective*, organizată de MNP Kosovo și Consiliul Europei; colocviul internațional *Monitoring conditions of arrest, custody, and pre-trial detention*, organizat de MNP-ul din Tunisia (INPT - Instance Nationale pour la Prevention de la Torture); prima întâlnire a Rețelei MNP-urilor Sud-Est Europene centrată pe desfășurarea vizitelor de monitorizare în timpul pandemiei de coronavirus, organizată de MNP Ungaria; a II-a întrevedere a Rețelei S-E Europene – Conferința *Tehnica interviului cu grupurile vulnerabile*, organizată de Biroul Comisarului pentru Drepturile Fundamentale din Ungaria; webinarul organizat de Mecanismul Național de Prevenire din Africa de Sud pentru a marca Ziua Mondială pentru Sprijinirea Victimelor Torturii și ratificarea OPCAT.